

Den 6. februar 2023 kl. 09.00 holdt Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn, Lolland og Falster offentligt møde på Haslev Bibliotek i sagen

FN-SSJ-55-2022

Forslag om fredning af

Brødebækken og

Denderup Vænge i Faxe Kommune og Næstved Kommune

stillet af

Danmarks Naturfredningsforening

og

Næstved Kommune

Mødt var:

Fra **Fredningsnævnet**: formanden dommer Anders Martin Jensen, som ministerudpeget medlem Erling B Nielsen, som udpeget af Faxe Kommune Stella Borne Mikkelsen og som udpeget af Næstved Kommune, Sidsel Munch og som juridisk sekretær Mogens Pedersen;

Fra **Danmarks Naturfredningsforening**: fredningsmedarbejder, landinspektør Jørgen Heinemeier, Lena Bau, formand for DN Næstved, Rune Larsen, formand for DN Faxe Palle Ystrøm og næstformand DN Næstved Henriette Gaborit;

Fra **Faxe Kommune**: afdelingsleder Charlotte Rosenblad Ralund, planlægger Mikael Nielsen, biolog Anne Planeta Etzerot og biolog Line Moody Nielsen;

Fra **Næstved Kommune**: vand- og naturleder Niels Hermansen og specialkonsulent Michael Krogh;

Fra **Miljøstyrelsen**: **AC-tekniker** Ida Søkilde Jelnæs, funktionsleder Cristina Nissen og **AC-tekniker** Rasmus Hvidtfeldt Andreasen;

For lodsejeren **Gisselfeld Kloster**, chef for erhvervspolitisk afdeling i Dansk Skovforening Tanja Blindbæk Olsen, godsforvalter Jens Risom og skovfoged Søren Schmidt;

Som repræsentant fra lodsejeren **Sparresholm Gods ved Thomas Garth-Grüner**: skovfoged John Hansen; og

Fra DOF, Storstrøm: Steen Knarberg.

Øvrige fremmødte:

Fra **Camp Adventure**: Kasper Larsen og Jesper Mathiesen, fra **pressen** områderedaktør Cecilie Hänsch, Faxeredaktionen, Dagbladet Sjællandske, Peter Felt Hansen, Søren Boas, Anne Sophie Iuel, regionschef Hede Danmark Lars Bjerre Hansen, Peter Oxholm Tillish, Nikolaj Parslov, Heine Skjerning, Erica Heyckendorff, Aksel Leck Larsen og Kiista Pauly.

Formanden bød velkommen og præsenterede Fredningsnævnet og oplyste, at sagen var rejst af Danmarks Naturfredningsforening og Næstved Kommune. Den anden af forslaget berørte kommune, Faxe Kommune, er ikke medforslagsstiller og har i et høringssvar udtalt sig mod forslaget.

Forslaget er modtaget den 10. oktober 2022 og offentliggjort på fredningsnævnets hjemmeside den 4. januar 2023 sammen med indkaldelsen til dette offentlige møde.

Fredningsforslaget er sendt til ejerne og brugerne af de ejendomme, der berøres af forslaget, samt til de berørte kommuner og til Miljøstyrelsen.

Formanden gjorde opmærksom på, at der efter fredningsforslagets offentliggørelse ikke må foretages noget, der strider mod de foreslåede fredningsbestemmelser. Da forslaget i vidt omfang går ud på at bevare status quo, kan den aktuelle drift af ejendommene fortsætte, men for de arealer, hvor forslaget går ud på, at der skal være urørt skov, har forslaget allerede nu den retsvirkning, at skovarealer skal være urørte, i det omfang det modsatte ikke står i forslaget.

Fredningsnævnets afgørelse skal indeholde en afgørelse af, om der sker fredning og i givet fald, om der skal betales erstatning.

Afgørelsen kan, uanset hvad den går ud på, indbringes for Miljø- og Fødevareklagenævnet. Hvis den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 500.000 kr., skal afgørelsen under alle omstændigheder efterprøves af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Mødet er et høringsmøde, hvor alle mødte har adgang til at udtale sig, men fredningsnævnet træffer ingen afgørelse i dag. En afgørelse kan nok forventes i slutningen af 2023 eller i begyndelsen af 2024.

Jørgen Heinemeier redegjorde herefter for fredningsforslaget og anførte i den forbindelse, at naturen har det dårligt i Danmark. Der forsvinder arter og andre arter er truede. Kun 2,3% af Danmarks areal er beskyttet natur. EU har besluttet, at 30% af medlemslandenes

areal skal være beskyttet natur og 10% skal være strenget beskyttet. Fredningsforslaget til- sigter derfor også at være med til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser, hvor Danmark er helt i bund.

Efter det regeringsgrundlag, der er vedtaget for den ny regering, må der også forventes lovinitiativer med henblik på at fremme biodiversiteten. Det falder forslaget også i god tråd med.

Fredningsforslaget er i overensstemmelse med brandmandens lov: når det brænder, gæl- der det om at redde det mest værdifulde først.

Det område, der foreslås fredet, har i vidt omfang været skov i århundreder. Det er noget særegent og har medført en stor artsrigdom. Området er et af de højest beliggende områ- der på Sjælland, men arealet omfattet af fredningsforslaget ligger i en slags "skål", der sik- rer at området holdes fugtigt, hvilket er vigtigt for de arter og levesteder, der er i området.

Området har tidligere været i søgelyset til udnyttelse af råstoffer, men er det ikke aktuelt. En fredning vil forhindre, at det bliver aktuelt igen.

Størstedelen af de arter, der er i Danmark - 65% - findes i skove, og 35% findes kun i skove. Skovdriften er en trussel mod biodiversiteten, fordi den medfører, at gamle træer og dødt ved fjernes fra skovbunden. Herudover er det en trussel mod biodiversiteten, at lysåbne områder gror til, fordi arealerne ikke bruges til græsning mere.

Hasselmusen findes nu kun i fem kendte områder i Danmark. Det foreslåede fredede om- råde er et af dem. Der er fundet hasselmus tre steder relativt spredt i området. Hasselmus spreder sig ikke ret godt. Derfor kan man ikke regne med, at de kommer tilbage, når de først er væk. Hasselmus kræver sammenhængende underskov og krat for at kunne trives. Hasselmusen er en "paraplyart": når den trives, trives andre arter også. Danmark er EU- retligt forpligtet til at beskytte hasselmusen overalt, hvor den findes.

I en anden del af det foreslåede fredede område – Sørup Skov - er der med sikkerhed fun- det otte flagermusarter, hvoraf nogle er truede. Hvis flagermus skal trives, forudsætter det udover fødekilder, hulheder og ledelinjer som flagermus navigerer efter. Derfor er det vig- tigt at sikre gamle træer med hulheder. Hvis det sker, vil der også være levemuligheder for skovmåren, der findes i naboområder og måske også her.

Denderup sø har stor betydning for utallige arter. Denderup Vænge har historisk været en skoveng. Nu er mange sommerfuglearter forsvundet derfra p. g. a. manglende afgræsning, men sommerfugle kan genindvandre, hvis skovengen genskabes.

Brødebækken er meget smuk natur og en unik naturtype på grund af bækkenes kraftige fald og de store, urørte sten. Bækken slynger sig og er omgivet af gamle bøge, der skaber skygge og levegrundlag for mange mosser og laver, herunder sjældne.

Fredning er det bedste og sikreste redskab til at bevare og forbedre områdets naturværdier, herunder levesteder for plante- og dyreliv med særligt fokus på hasselmus og flagermus. En fredning vil sikre et større sammenhængende naturområde og sikre og udvikle gunstige forhold særligt for arter tilknyttet gammel løvskov, et diversitets skovbillede med lysåbne skovenge og moser og et grundlag for naturpleje i området.

Jørgen Heinemeier gennemgik de foreslåede fredningsbestemmelser. Hovedtrækkene er, at området skal bevares i dets nuværende tilstand. En del af området skal udlægges til urørt skov, lysåbne arealer må ikke tilplantes eller jordbearbejdes mv., og øvrige skovarealer skal drives naturskånsomt med løbende bevaring af et større antal gamle træer og et stabilt skovklima. Der er endvidere bestemmelser om forbud mod ny bebyggelse og terrænregulering, en bestemmelse om offentlighedens adgang og bestemmelser om naturpleje.

Forslaget indebærer, at nogle arealer skal holdes lysåbne. Hvor der skal være urørt skov, skal det ikke være tilladt at lave mountainbike spor, eller holde orienteringsløb eller andre forstyrrende aktiviteter. Der skal tilstræbes skov i flere "etager" dvs. træer i ikke for ensartet alder og med underskov og med hjemmehørende arter.

Der foreslås ikke udlæg af ny stier.

Fredningsforslaget berører ikke jagtaktiviteterne.

Urørt skov foreslås kun på 8,5% af arealet. Der er øvrig skov på 62,9%, der kan drives som træproduktion som hidtil.

Leder af vand og Natur i Næstved Kommune, **Niels Hermansen**, tilsluttede sig på alle punkter forslaget og det, Jørgen Heinemeier havde anført.

Repræsentanterne for **Faxe Kommune** henholdt sig generelt til den indstilling, kommunen har afgivet om, at fredningsforslaget ikke bør tages til følge, men redegjorde supplerende kort for kommunens indstilling. Biolog Line Moody Nielsen bemærkede, at kommunen har svært ved at se det trusselsbillede, der beskrives i fredningsforslaget. Den skovdrift, de anlagte boardwalks, er en fordel for skoven, fordi det koncentrerer færdslen til de anlagte boardwalks. I øvrigt er skovens naturværdier i forvejen beskyttet af lovgivning og EU-regler.

Bestemmelser om urørt skov kunne være indgået og sikret ad frivillighedens vej.

Under alle omstændigheder bør fredningsgrænsen flyttes, så der ikke bliver et overlap mellem frednings- og lokalplanområdet for Camp Adventure og modstridende bestemmelser.

Afdelingsleder Charlotte Rosenblad Ralund supplerede med, at en gennemførelse af fredningen vil være en stor økonomisk byrde for Faxe Kommune, der i forvejen har en stram økonomi. Herudover er det svært for kommunen at gennemskue, hvor store og hvilke forpligtelser en gennemførelse af fredningen vil påføre kommunen.

Ida Søkilde Jelnæs, Miljøstyrelsen, tilkendegav at Miljøstyrelsen ikke er medrejsler af fredningsforslaget, men er part i sagen, fordi Miljøstyrelsen skal betale en stor del af de erstatninger, som en vedtagelse af forslaget vil medføre. Miljøstyrelsen anerkender de naturværdier, der har ført til fredningsforslaget og modsætter sig ikke fredning, men Miljøstyrelsen skal prioritere de begrænsede bevillinger, der er på området. Miljøstyrelsen vil fremsende tekniske bemærkninger i et skriftligt høringssvar.

Under alle omstændigheder finder Miljøstyrelsen at de grænserne og nogle af bestemmelserne i fredningsforslaget bør præciseres.

Chef for erhvervspolitisk afdeling i Dansk Skovforening **Tanja Blindbæk Olsen**, indstillede på vegne af lodsejeren **Gisselfeld Kloster**, at forslaget ikke tages til følge, men afvises.

Gisselfeld Kloster er uanset Folketingets beslutning herom ikke blevet orienteret og inddraget under fredningsforslagets forberedelse. Gisselfeld Kloster hørte først om sagen, da fredningsforslaget havde ligget til høring i et halvt år i Faxe Kommune.

Det er aldrig blevet undersøgt eller overvejet, om formålet med fredningen kunne opnås ad frivillighedens vej.

Der er ingen konkret trussel mod naturen på arealerne ejet af Gisselfeld Kloster. Gisselfeld Kloster er en fond. Der har ikke været et ejerskifte siden 1700-tallet, og der er heller ikke grund til at tro, at der kommer ny ejere med andre planer for området. Det trusselsbillede, der er blevet tegnet af skovdrift, er et trusselsbillede, der knytter sig til skovdrift i almindelighed, ikke til skovdriften under Gisselfeld Kloster. Gisselfeld Kloster var først ejendom i Danmark, der blev PEFC-certificeret. Løvtræsarealet er vokset med 16%. Gisselfeld Klosters skovdrift har betydet, at man netop har kunnet finde hasselmusen her. Hasselmusen er i øvrigt beskyttet i forvejen af lovgivning og EU-regler.

Aktiviteterne på Camp Adventure øger faktisk biodiversiteten, fordi man ved planlægning har sikret sig, at aktiviteterne ikke spredes i området. På den måde har man af frivillighedens vej formået at mindske sliddet på området. En udvidelse af Camp Adventure kræver både en ny lokalplan samt tilladelse efter skovloven og planloven.

En fredning som foreslået er unødvendig og meget dyr og arealet, er i forvejen beskyttet af ejeren og af lovgivningen.

Repræsentanten for **lodsejeren Sparresholm Gods** ved **Thomas Garth-Grüner**, skovfoged John Hansen, tilsluttede sig det Tanja Blindbæk Olsen havde sagt.

Jørgen Heinemeier replicerede, at Danmarks Naturfredningsforening er opmærksom på folketingsbeslutningen og ønsker at efterleve den. Han beklager, hvis foreningen ikke har levet op til det i denne sag, men der er hos foreningen stadig et ønske om forhandling og inddragelse af ejeren, og der er tid til det endnu. Med hensyn til trusselsbilledet bemærkede han, at det gælder om at udvise rettidig omhu og sikre værdierne i "fredstid" og ikke først, når de er ved at blive ødelagt. En fredning skal bedømmes ud fra, hvad der kan ske på meget lang sigt.

Godsforvalter **Jens Risom** bemærkede, at Danmarks Naturfredningsforenings ageren i denne sag er blevet oplevet som uredelig. Gisselfeld har kunnet og villet samarbejde med myndigheder og andre med interesse for naturen. Urørt skov kunne have været sikret ved tinglysning af en deklaration.

Peter Oxholm Tillisch bemærkede, at virkeligheden er, at private skovejere passer godt på naturen. Når man leder efter hasselmus, som man har gjort i dette tilfælde, finder man den nogle gange. Der kan sagtens være bestande af hasselmus, man ikke har fundet, fordi man ikke har ledt efter dem. Han påpegede her og under den efterfølgende besigtigelse, at urørt skov kan blokere vandløb, så ørreder forhindres i at nå op til gydepladser til skade for lystfiskerinteresser. Der bør uanset bestemmelser om urørt skov sikres en vis oprensning af vandløb.

Der kom yderligere indlæg fra mødedeltagere om betydningen af etableringen af skovtårnet, planer om vindmøller i naboområder og planer om en ny motorvej, men ingen af disse planer eller overvejelser angår de arealer, der foreslås fredet. Disse indlæg gengives derfor ikke i protokollatet.

Formanden tilkendegav, efter uformelle drøftelser om en passende frist, at høringssvar og andre indlæg, der ønskes taget i betragtning af fredningsnævnet, skal være kommet frem til Fredningsnævnet senest **6. april 2023**.

Derefter foretoges besigtigelse af de foreslåede fredede arealer. Under besigtigelsen påviste Jens Risom en egekultur, der har en omdrifts tid på 120. Egene er plantet omkring årtusindskiftet. Egetræer selvsår ikke. Derfor vil det have meget lange udsigter med at få skov med træer af forskellig alder der. Han påviste senere en bøgekultur, hvor Gisselfeld Kloster bevidst har søgt at skabe gode levesteder for hasselmusen med tæt og sammenhængende underskov.

Under besigtigelsen påviste Jørgen Heinemeier de steder, hvor der var fundet hasselmus. Jørgen Risom udtrykte skepsis over for påvisningerne, fordi det var, som ikke er et levested for hasselmus. En af biologerne fra Faxe Kommune bemærkede, at de påviste levesteder godt kunne passe. Der er mange lærketræer i området. Når der ikke er bær, er der friske knopper på lærketræer. Sådanne knopper er en fødemulighed for hasselmusen.

Formanden afsluttede det offentlige møde kl. 15.30 og henviste på ny til fristen til at komme med indlæg på e-mail til nævnet.